

11.05.2021

Asia/6

§ 240 Liikenteen kehitys Helsingissä vuonna 2020

HEL 2021-004651 T 08 00 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä tiedoksi selvityksen Helsingin liikenteen kehityksestä vuonna 2020.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat liikennetutkija Katja Moilanen ja liikennetutkija Eeva Kostiainen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi
Eeva Kostiainen, liikennetutkija, puhelin: 310 37099
eeva.kostiainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Liikenteen kehitys Helsingissä 2020, esiteluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Vuonna 2020 Helsingin liikenteeseen vaikutti voimakkaasti koronavirusepidemia ja sen torjumiseksi asetetut rajoitukset ja suositukset.

Helsingin niemen rajalla joukkoliikenteen osuus oli syysarkipäivän henkilöliikenteestä 59,0 % vuonna 2020. Osuus pieneni 13,3 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Keskustaan suuntautuvasta aamuliikenteestä joukkoliikenteen kuljetusosuus oli 63,4 % vuonna 2020. Osuus laski 13,5 prosenttiyksikköä vuodesta 2019.

Poikittaisliikenteen laskentalinjoilla joukkoliikenteen osuus oli 14,4 %, 6,6 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2020.

Keskustassa Aleksanterin kadun mittauspisteessä vuoden 2020 jalankulkijamäärä väheni 43 % vuodesta 2019. Malmilla vähennys oli 34 % vuoteen 2019 nähden.

Kesäkuun keskimääräisenä arkivuorokautena (ma–pe) niemen rajan ylitti 34 400 pyörällä liikkujaa. Kesäkuun keskimääräinen arkivuorokauden pyöräliikenne väheni reilun prosentin edellisvuodesta. Huippuvuorokautena niemen rajan ylitti 42 500 pyörää, mikä on vajaan prosentin vähemmän kuin huippuliikenne vuonna 2019. Automaattilaskentapisteissä vuoden aikana havaittu pyöräilijöiden määrä kasvoi 7 % edellisvuodesta.

Edelliseen vuoteen verrattuna autoliikenteen määrät laskivat syksyn arkipäivänä kaupungin vuoden 2008 mukaisella ja nykyisellä rajalla 10 % ja niemen rajalla ja poikittaislinjalla 9 %. Kantakaupungin rajalla laskua oli 8 %.

Helsingin liikennekäytössä oleva automäärä oli vuoden 2020 lopussa noin 2,14 % prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrä tuhatta asukasta kohti (334 ha/1000 asukasta) kohti kasvoi 1,73 % vuodesta 2019.

Esittelijän perustelut

Yleistä

Henkilöliikenteen, jalankulun, pyöräliikenteen sekä autoliikenteen kehitystä seurataan jatkuvilla ja määrääjain toistettavilla laskennoilla. Liikennettä seurataan mm. Helsingin niemen rajalla, kantakaupungin rajalla (matkustajalaskennat joka toinen vuosi) sekä poikittaislaskentalinjalla. Niemen raja kulkee Hakaniemen sillalta Hesperian puiston kautta Lauttasaaren sillalle. Kantakaupungin raja kulkee Länsiväylältä Hakamäentien kautta Kulosaaren sillalle. Karttakuva laskentalinjoista löytyy liitteenä olevasta esiteluonnoksesta.

Vuonna 2020 Helsingin liikenteeseen vaikutti ennen kaikkea maaliskuussa puhjennut koronavirusepidemia sekä siihen liittyvät rajoitukset ja suositukset. Rajoitukset olivat ankarimmillaan maaliskuussa, minkä jälkeen niitä hieman lievennettiin kesäksi ja kiristettiin jälleen syksyn edetessä. Keväällä monilla työpaikoilla siirryttiin kokonaan etätyöhön, kaikki opetusasteet olivat etäopetuksessa, ravintolat olivat suljettu ja Uusimaa oli eristyksissä kolmen viikon ajan. Syksyllä etätyö jatkui, mutta opetus jatkui korkeakouluja lukuun ottamatta kouluissa. Yleisötapahtumien järjestämistä rajoitettiin ja ravintolat toimivat lyhennetyin

aukioloajoin. Myöhemmin syksyllä myös toinen aste siirtyi etäopetukseen ja harrastustoimintaa rajoitettiin. Rajoituksista ja epidemiatilanteesta johtuen liikkuminen muuttui vuonna 2020 koko Helsingissä. Mm. eri alueiden erilaisista väestörakenteista ja työpaikkojen sijoittumisesta johtuen koronatilanteen aiheuttamissa liikennemäärien muutoksissa on ollut alueellisia eroja.

Koronaepidemian lisäksi vuonna 2020 Helsingin liikenteeseen vaikuttivat myös useat työmaat sekä liikennejärjestelyiden muutokset. Vuonna 2020 katutöitä tehtiin esimerkiksi Munkkiniemessä Lapinmäentiellä ja Huopalahdentiellä, Herttoniemessä sekä Kulosaarenpuistotiellä. Lisäksi käynnissä olivat myös Lauttasaaren sillan peruskorjaus sekä Hämeen tien uudistaminen. Näistä molemmat valmistuivat vuoden 2020 lopulla. Vuoden 2019 lokakuussa avattu Teollisuuskadun tunneli avasi uuden moottoriajoneuvoliikenteen yhteyden Itä- ja Länsi-Pasilan välille. Samaan aikaan käyttöön otettiin myös Veturitien uusi osa. Vuoden 2019 tavoin usealla eri alueella käynnissä oli myös Raide-Jokerin pikaraitiotien rakentaminen. Vuonna 2020 rakennustyöt jatkuivat laajalti lähes koko raitiotien matkalta niin Itäkeskuksessa, Viikissä, Oulunkylässä, Maunulassa, Haagassa kuin Pitäjänmäelläkin. Aiempia keskeisiä liikennejärjestelmään vaikuttaneita muutoksia oli joukkoliikenteen lippu- ja vyöhykeuudistus vuonna 2019.

Henkilöliikenteen kulkumuoto-osuudet niemen rajalla

Syysarkipäivänä niemen rajan ylitti henkilöautolla ja joukkoliikenteellä molemmat suunnat yhteen laskien noin 432 000 henkilöä. Joukkoliikenteen matkustajamäärä väheni 49 %. Henkilöautoliikenteen matkustajamäärä puolestaan pieneni 8 %. Joukkoliikenteen kulkutapaosuus, 59,0 %, oli 13,3 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2019. Vuoden 2019 lukua korjattiin henkilöautojen ja junien kaukoliikenteen sekä linja-autoliikenteen (seutu-, kauko- ja tilausliikenne) osalta, joukkoliikenteen korjattu kulkutapaosuus niemen rajalla oli 72,3 % vuonna 2019. Kymmenen vuoden takaiseen verrattuna niemen rajan ylittävä joukkoliikenteen matkustajamäärä väheni vuonna 2020 44 % (201 000 henkilöä) ja henkilöautoilla matkustavien vähentynyt 30 % (76 000 henkilöä).

Syksyn aamuliikenteessä arkisin klo 6–9 niemen rajan ylitti keskustan suuntaan henkilöautolla ja joukkoliikennevälineillä noin 45 100 henkilöä. Joukkoliikenteen matkustajamäärä väheni 56 %. Henkilöautoissa matkustavien määrä väheni 16 %. Joukkoliikenteen osuus syksyn niemen rajan aamuliikenteessä oli 63,4 %, 13,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisvuonna. Vuoden 2019 lukua korjattiin junien kaukoliikenteen ja linja-autoliikenteen (seutu-, kauko- ja tilausliikenne) matkustajien osalta, joukkoliikenteen korjattu kuljetusosuus niemen rajalla oli 76,9 %. Toiminnalliseksi tavoitteeksi asetettu 74 %:n kuljetusosuus jul-

kiselle liikenteelle ei täytynyt vuonna 2020. Niemen rajan ylittävä joukkoliikenteen matkustajamäärä aamuliikenteessä keskustaan oli vuonna 2020 57 % (38 300 henkilöä) pienempi kuin kymmenen vuoden takaiseen verrattuna ja henkilöautoilla matkustavien määrä 36 % (9 400 henkilöä) pienempi.

Poikittaisen henkilöliikenteen kulkumuoto-osuudet

Poikittaisliikenteessä syysarkipäivänä henkilöautoilla ja joukkoliikennelineillä matkusti noin 329 000 henkilöä. Syksyllä 2020 joukkoliikenteen osuus oli poikittaisilla laskentalinjoilla yhteensä 14,4 %, mikä on 6,6 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2019. Toiminnalliseksi tavoitteeksi asetettu 22 %:n osuus ei siis täytynyt. Koronaepidemian myötä muuttuneiden liikkumistottumusten lisäksi molempien poikittaislinjojen liikennemääriin vaikutti myös Raide-Jokerin työmaa.

Kymmenen vuoden takaiseen verrattuna poikittaislinjojen henkilöliikenteen matkustajamäärä väheni vuonna 2020 yhteensä 10,4 %. Joukkoliikenteen matkustajien määrä on vähentynyt 30 % ja henkilöautoissa matkustavien 6 %.

Jalankulku

Aleksanterinkadun pisteen, joka mittaa jalankulkijamääriä kadun pohjoispuolella lähellä Mikonkadun kulmaa, ohitti 1,98 miljoonaa jalankulkijaa vuonna 2020. Määrä laski 43 % vuodesta 2019, jolloin jalankulkijoita oli yhteensä 3,47 miljoonaa. Jalankulkijamäärien vähenemiseen vaikutti ennen kaikkea koronaepidemia ja siihen liittyvät rajoitukset ja suositukset. Vaikutus tuntui erityisesti keskustassa. Keskimäärin vuorokaudessa jalankulkijoita oli 5 400 vuonna 2020, kun vuosina 2015–2019 vuorokauden keskimääräinen jalankulkijamäärä on vaihdellut 9 500 ja 10 800 välillä. Koronaepidemian vuoksi tammikuu jäi vuoden vilkkaimmaksi kuukaudeksi vuonna 2020.

Malmin aseman bussiterminaalin laskentapisteellä jalankulkijoita havaittiin yhteensä 1,61 miljoonaa, mikä oli 34 % vähemmän kuin vuonna 2019. Vuorokaudessa oli keskimäärin 4 400 jalankulkijaa vuonna 2020, kun aiempina vuosina keskimääräinen jalankulkijamäärä on ollut 6 500–6 700 vuorokaudessa. Vuonna 2020 vilkkain kuukausi Malmilla oli helmikuu.

Pyöräliikenne

Koronaepidemian vaikutukset pyöräliikenteeseen olivat muita kulkutapoja vähäisemmät. Niemen rajan ylitti kesäkuun 2020 käsilaskennoissa yhteensä 31 500 pyöräilijää vuorokaudessa. Tämä oli 5 % vähemmän kuin kesäkuussa 2019, jolloin vastaava luku oli 33 000 pyöräilijää.

Sään vaikutusta kesän käsilaskennoissa korjataan laskennallisilla kertoimilla. Kesäkuun keskimääräisenä arkivuorokautena (ma–pe) niemen rajan ylitti 34 400 pyörällä liikkujaa. Tulos on saatu kertomalla pisteen käsinlaskentatulos lähimmän konepisteen kesäkuun arkipäivien keskiarvon ja kyseessä olevan käsinlaskentapäivän konetuloksen suhteella. Kesäkuun keskimääräisen arkivuorokauden liikenne pieneni 1,3 % edellisvuodesta. Huippuvuorokautena niemen rajan ylitti 42 500 pyörää, mikä oli 0,6 % vähemmän kuin huippuliikenne vuonna 2019. Huippuvuorokauden luku kuvaa pyörän käyttäjien mahdollisen enimmäismäärän kyseisenä arkivuorokautena sään ollessa hyvä.

Koko vuoden yhteenlaskettujen pyöräliikennemäärien osalta koronavuonna 2020 automaattisissa laskentapisteissä havaittiin selvästi enemmän pyöräilijöitä kuin vuonna 2019. Miljoonan pyöräilijän raja ylittyi kolmella laskentapisteellä: Lauttasaaren sillalla, Baanalla ja Hesperian puistossa. Pyöräliikenteen määrä kasvoi edellisvuodesta suurimassa osassa pisteitä, joissa tietoja oli saatavilla molemmilta vuosilta. Kasvua oli nähtävissä erityisesti myös virkistysreiteinä toimivissa pisteissä. Keskustan tuntumassa pyörämäärät kasvoivat vähemmän tai pienenivät edellisvuodesta.

Automaattilaskentapisteissä (yhteensä 11 laskimessa 9 pisteessä, jotka ovat olleet toiminnassa vähintään vuoden 2017 alusta) vuoden 2020 aikana havaittujen pyöräilijöiden määrä kasvoi 7 % edellisvuodesta. Toiminnalliseksi tavoitteeksi asetettu pyöräliikenteen määrien kasvu (automaattilaskentapisteissä pyörämäärät kasvavat kolmen edellisen vuoden keskiarvosta) toteutui: Havaittujen pyöräilijöiden määrä kasvoi 6,5 % vuosien 2017–2019 keskiarvoon nähden.

Lauhan talven ansiosta vuosi alkoi ennätysvilkkaana pyöräliikenteessä. Koronavirusepidemiaan liittyvien rajoitusten alettua pyöräliikenteen määrät laskivat edellisvuotta hieman alemmalle tasolle huhtitoukokuussa. Pyöräily oli kuitenkin suosittu vapaa-ajanviettotapa rajoituskeväänä ja tämä näkyi viikonloppujen pyörämäärien kasvuna edellisvuosiin nähden. Kesän pyöräliikenne oli melko keskimääräisellä tasolla. Lämmin pyöräilyksy jatkui aiempia vuosia vilkkaampana kaikkina kuukausina vuoden loppuun saakka.

Autoliikenne

Syysarkipäivänä Helsingin niemen rajan ylitti keskimäärin 169 000, kantakaupungin rajan 293 000, kaupungin vuoden 2008 mukaisen rajan 517 000, kaupungin nykyisen rajan 578 000 ja poikittaislinjan 221 000 moottoriajoneuvoa. Luvuissa on henkilö-, paketti-, kuorma- ja linja-autojen lisäksi myös raitiovaunut. Vuoden 2019 tuloksia korjattiin sekä niemen rajan että kaupungin rajan osalta. Niemen rajan vuoden

2019 korjattu liikennemäärä oli 187 000 ja kaupungin nykyisen rajan 645 000 ja kaupungin vuoden 2008 mukaisen rajan 573 000.

Kymmenen vuoden takaiseen verrattuna niemen rajan autoliikenteen määrä on laskenut yhteensä 29 %. Viimeisen viiden vuoden aikana laskua on ollut puolestaan 22 % ja viimeisen vuoden aikana 9 %. Niemen rajan liikennemäärät ovat yleisesti olleet viimeisten vuosikymmenten aikana loivassa laskussa, mutta koronaepidemian myötä määrät laskivat vuonna 2020 poikkeuksellisen voimakkaasti.

Vuonna 2020 kantakaupungin rajan autoliikenne väheni kymmenen vuoden takaiseen verrattuna 17 % ja viiden vuoden takaiseen verrattuna 14 %. Vuodesta 2019 liikennemäärät vähenivät kantakaupungin rajalla 8 %. Kantakaupungin rajan autoliikenteen virroissa tapahtui muutosta aikaisempiin vuosiin verrattuna erityisesti Pasilassa, jossa aukesi Teollisuuskadun tunneli sekä Veturitien uusi osuus vuoden 2019 loka-kuussa.

Kaupungin vuoden 2008 mukaisen rajan ylittävä autoliikenne laski vuonna 2020 kymmenen vuoden takaiseen verrattuna 9 % ja viiden vuoden takaiseen verrattuna 11 %. Liikennemäärät ovat yleisesti olleet kaupungin rajalla loivassa kasvussa, mutta nyt vuoteen 2019 verrattuna liikennemäärät vähenivät 10 % sekä nykyisellä että vuoden 2008 mukaisella rajalla.

Poikittaislaskentalinjalla (eteläisen kantakaupungin kadut mukaan lukiin) liikennemäärät laskivat kymmenen vuoden takaisesta 12 %. Viiden ja yhden vuoden takaiseen verrattuna poikittaisen laskentalinjan autoliikenteen määrät laskivat noin 10 %. Edeltävään vuoteen verrattuna liikennemäärät tippuivat kaikkein eniten eteläisessä kantakaupungissa. Vuoden 2019 tavoin liikennemäärät pysyivät myös poikkeuksellisen alhaisina Pirkkolantiellä Raide-Jokerin työmaasta johtuen.

Kun tarkastellaan kaikkien neljän laskentalinjan autoliikennemääriä yhteensä, moottoriajoneuvoliikenteen määrät laskivat vuonna 2020 poikkeuksellisen paljon aikaisempiin vuosiin nähden. Vuoteen 2019 verrattuna liikennemäärät laskivat yhteensä 9 %. Viiden vuoden takaiseen verrattuna laskentalinjojen yhteenlasketut autoliikennemäärät ovat pudonneet 31 % ja kymmenen vuoden takaiseen 14 %.

Helsingin autokanta

Ajoneuvokanta sisältää kaikki ajoneuvoliikennerekisterissä olevat ajoneuvot. Liikennekäytössä olevat ajoneuvot sisältävät vain ajoneuvot, joita ei ollut merkitty liikennekäytöstä poistetuiksi tilaston poikkileikkauksajankohtana. Vuoden 2020 lopussa Helsingissä oli rekisteröity 325

500 autoa, joista liikennekäytössä oli 252 100. Henkilöautoja oli rekisterissä 276 900 ja liikennekäytössä 219 300.

Rekisteröityjen henkilöautojen määrä 1 000 asukasta kohden (eli henkilöautotiheys) oli Helsingissä vuoden 2020 lopussa 422. Liikennekäytössä oli 334 henkilöautoa 1000 asukasta kohden. Vastaavat luvut olivat vuotta aikaisemmin 415 ja 328. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa liikennekäytössä oli 441 henkilöautoa 1000 asukasta kohden (Espoon, Kauniaisten ja Vantaan keskiarvo).

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi
Eeva Kostianen, liikennetutkija, puhelin: 310 37099
eeva.kostianen(a)hel.fi

Liitteet

1 Liikenteen kehitys Helsingissä 2020, esiteluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano